

FACKLIG UTBILDNING

LOs Kunskapssystem **Kurskatalog 2008**

LOs Kunskapssystem

Kurskatalog 2008

© Landsorganisationen i Sverige 2008

Omslagsfoto: Stefan Bohlin

Grafisk form: LO

Original: MacGunnar – Information & Media

Tryck: LO-Tryckeriet, Stockholm 2008

ISBN 91-566-2415-8

LO 08.01 5 000

Innehåll

LOs Kunskapssystem 2008	4
Praktisk information	5
LOs folkhögskolor	6
Insikter	7
Insikter – för att hålla idéerna levande	7
Arbetsplatsen	10
Kvalificerad förhandlingsteknik	10
Arbetsrätt grund	11
Arbetsrätt, påbyggnad 1	12
Arbetsrätt, påbyggnad 2	13
Processutbildning Arbetsrätt	14
Företagsekonomi	15
Det svåra samtalet	16
MBL och arbetsmiljö i förhandlingsarbetet	17
Vidareutbildning för skyddsombud	18
Kurs för regionala skyddsombud	19
Kurs för huvudskyddsombud	20
Stress	21
Konflikter, Mobbing, Kränkande särbehandling	22
Arbetsanpassning och rehabilitering	23
Arbetsmiljö ur ett helhetsperspektiv	24
Bättre jobb	25
Omvärlden	26
Att informera och agitera	26
Retorik	27
Opinionsbildning – en processutbildning	28
Facklig politik i praktiken – ur ett lokalt perspektiv	29
Bolagsstyrelseutbildningar	30
Fackligt arbete i företagets styrelse	30
Medlem och organisation	31
Samtalsmetodik – utbildning för handledare	31
Kurs för ungdomsansvariga i förbundsavdelningarna	32

LOs Kunskapssystem 2008

DEN HÄR KURSKATALOGEN berättar om LOs förbundsgemensamma och centralt anordnade utbildningar.

Den fackliga utbildningen behövs för att visa på fackets roll och för att stärka den ideologiska samhörigheten. Det blir allt viktigare när arbetslivet förändras i snabbare takt och blir mer internationaliserat.

Utbildningarna ger överblick och fördjupning, de anpassas och utvecklas när omvärlden förändras. Syftet med utbildningarna är att ge medlemmar och funktionärer de verktyg de behöver och önskar i ett fackligt arbete som ständigt förändras. Deltagarna ska själva kunna påverka sina utbildningar, vilket är en del av idén.

Här finner du de utbildningar LO just nu har i sitt Kunskapssystem. Utbildningarna bedrivs både som internat – med övernattningar och som externat – man åker till kurserna hemifrån varje dag. Det finns kurser som genomförs på LOs kursgårdar och kurser som hålls hemma i det egna LO-distriktet.

Om du vill anmäla dig till någon av utbildningarna ska du kontakta ditt förbund.

Har du synpunkter eller förslag är du välkommen att kontakta LOs Enhet för facklig utbildning.

Under året kan det bli förändringar, som ändrade datum och andra uppdateringar. På LOs hemsida www.lo.se/studier finns den senaste informationen.

Praktisk information

I LOS OCH FÖRBUNDENS gemensamma kunskapssystem finns ett utbud som syftar till att stärka och utveckla dig som förtroendevald.

Det finns en utbildning för nästan varje förtroendeuppdrag. Om det är ditt första fackliga uppdrag erbjuder din avdelning eller ditt förbund grundläggande utbildning. Det gäller också för uppdrag som är kopplat till att man ska kunna sitt kollektivavtal, lönefrågor eller den egna organisationen.

Den som bäst kan vägleda dig att hitta rätt utbildning är din studieorganisation som finns på din arbetsplats eller din avdelning.

Vart vänder du dig med frågor?

Vänd dig till din förbundsavdelning eller till ditt förbund när du har frågor om innehåll eller andra praktiska funderingar om utbildningarna.

Praktiskt om anmälningar

Den som vill anmäla sig till utbildningar inom LOs Kunskapssystem gör det hos sitt eget förbund. Ta kontakt med din förbundsavdelning, de vet hur du ska göra. Sista ansökningsdag som anges i den här katalogen är till LO. Ditt förbund har förmodligen en tidigare ansökningsdag så kolla med dem för att vara på den säkra sidan.

När du deltar i LOs kurser ersätts du antingen enligt förtroendemannalagen, då har du lön från din arbetsgivare under kurstiden, eller också med skattepliktigt utbildningsarvode från ditt förbund. Kontakta ditt förbund för att ta reda på vad som gäller för den kurs som du söker till.

Ditt förbund eller din arbetsgivare betalar eventuell kursavgift, som är kurskostnaden, kost, logi och resor. Kolla med ditt förbund vad som gäller för respektive kurs.

Barnomsorg under facklig utbildning

När du deltar på en LO-kurs på Brunnsvik och Runö kan du ta med dig dina små barn. LO svarar för barnens kost, logi, resekostnader samt kostnader för barnomsorg.

Om barnen stannar hemma men du får extra kostnader för barnomsorg för att du är på kurs så har LO rekommenderat förbundet att ersätta dessa kostnader.

Återbud

När du blivit antagen till utbildningen är det ett viktigt åtagande som både du och ditt förbund gjort. Förbundet och du har valt att satsa både tid och pengar i den personliga utveckling som facklig utbildning ger. Vet du redan, när du får kallelsen, att du inte kan delta helt och fullt i utbildningen, så är det ofta bättre att helt avstå. Ett tidigt återbud, fyra veckor innan kursen, ger ofta möjlighet för någon annan att delta. Ett senare återbud innebär att ditt förbund eller din avdelning får betala avbokningsavgift eller hela kursavgiften.

Du behöver ordna så att du kan vara ostörd. Förbered dina kamrater, så att de kan klara sig utan din medverkan t.ex. genom att kalla in ersättare. Om det är en externkurs du ska gå är det viktigt att till exempel lösa lämning och hämtning av barn så att du slipper missa delar av kursen.

För mer information kontakta ditt förbund.

LOs folkhögskolor

LO ANVÄNDER TVÅ folkhögskolor där LO-kurser hålls.

Brunnsvik folkhögskola – Dalarna

Skolan ligger sju kilometer norr om Ludvika i Sydvästra Dalarna vid sjön Väsman. Här finns även ett Läs- och skrivpedagogiskt centrum. Brunnsvik har en musikpedagogutbildning i Motala.

Läs mer på Brunnsviks hemsida: www.brunnsvik.se

Telefon: 0240-66 73 00

Runö folkhögskola – Stockholm

Moderskolan ligger i Åkersberga, här ges korta fackliga och politiska kurser. Mitt i stan vid Odenplan ligger Stockholmsfilialen.

Läs mer på Runös hemsida: www.runo.se

Telefon: 08-555 380 00

LO använder sig också av lärare från Albins folkhögskola (fd Örenäs folkhögskola) och Medlefors folkhögskola för att hålla de Insikter-kurser som genomförs som externat på olika platser i landet.

Insikter

> Insikter – för att hålla idéerna levande

Idag ifrågasätts och angrips de fackliga värderingarna och grunderna från många håll. Ideologisk medvetenhet och politisk kunskap är inte längre lika självklara för medlemmarna i LO-förbunden. Samtidigt har arbetsgivarna flyttat fram sina positioner och osäkra anställningar och dåliga arbetsvillkor blir allt vanligare på arbetsmarknaden.

Därför blir det ännu viktigare att det finns en förståelse och kunskap som gör att de som valt att företräda sina arbetskamrater i ett fackligt uppdrag kan hålla de fackliga idéerna levande och föra dem vidare till andra.

Insikter har som övergripande mål att förmedla kärnan i den fackliga ideologin. För att kunna leva upp till den här målsättningen är Insikter en mycket levande och flexibel utbildning. Varje utbildning präglas och formas av de människor som deltar. Deras erfarenheter, kunskaper och behov styr till stor del hur utbildningen utformas. Det betyder också att Insikter är en intensiv och uppslukande utbildning.

Precis som resten av Kunskapssystemet är Insikter flexibel när det gäller kurslitteratur, pedagogiska metoder och användande av nya vägar att söka information som till exempel Internet.

Samtalsgrupper, seminarier, dialog mellan deltagarna och skrivna reflexioner ersätter till stor del traditionella utbildningsformer. Det resulterar i ett levande kunskapsutbyte mellan deltagare och lärare som håller de fackliga idéerna levande.

Förkunskaper: Grundläggande förtroendemannautbildning

Målgrupp: Fackligt förtroendevalda

Kurskostnad: 0 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
5-6	27 jan-8 feb	Brunnsvik	7 december -07
16-17	13-25 april	Brunnsvik	22 februari
38-39	14-26 september	Brunnsvik	1 augusti
40-41	28 sept-10 okt	Runö	8 augusti
46-47	9-21 november	Brunnsvik	19 september

Kursen genomförs också som externat med regional rekrytering

Insikter genomförs också som externatkurs på flera håll i landet. Då genomförs utbildningen på "hemorten", vilket betyder att kursdeltagarna inte övernattar utan går hem varje kväll. Det här är en möjlighet för dem som har svårt att vara borta hemifrån varje kväll i två veckor. Därför är också upptagningsområdet begränsat till närområdet till kursplatsen.

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursplats</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
3 + 7 + 12	14-16/1 + 11-13/2 + 17-19/3	Gävle	23 november -07
4 + 7 + 10	21-23/1 + 11-13/2 + 5-7/3	Helsingborg	30 november -07
5 + 8	28/1-1/2 + 18-22/2	Göteborg	7 december -07
6 + 8 + 11	6-8/2 + 19-22/2 + 10-12/3	Hudiksvall	7 december -07
5 + 10 + 14	29-31/1 + 4-6/3 + 1-3/4	Stockholm	7 december -07
9 + 14 + 19	27-29/2 + 2-4/4 + 7-9/5	Norrköping	4 januari
11 + 14	10-14/3 + 31/3-4/4	Falkenberg	18 januari
14 + 17 + 20	2-4/4 + 22-25/4 + 14-16/5	Skellefteå	8 februari
14 + 18 + 22	1-3/4 + 28-30/4 + 26-28/5	Jönköping	8 februari
15 + 19 + 22	9-11/4 + 6-9/5 + 28-30/5	Luleå	15 februari
16 + 19	14-18/4 + 5-9/5	Kalmar	22 februari
16 + 19 + 22	14-16/4 + 5-7/5 + 28-30/5	Kristianstad/ Sölvesborg	22 februari

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursplats</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
17 + 22	21-25/4 + 26-30/5	Örebro	29 februari
17 + 21 + 25	22-24/4 + 20-22/5 + 16-18/6	Södertälje	29 februari
19 + 24	5-9/5 + 9-13/6	Uppsala	14 mars
34 + 38	18-22/8 + 15-19/9	Västerås	27 juni
37 + 40	8-12/9 + 29/9-3/10	Färgelanda	4 juli
39 + 46	22-26/9 + 10-14/11	Arlanda	1 augusti
38 + 41	15-19/9 + 6-10/10	Umeå	1 augusti
39 + 42	22-26/9 + 13-17/10	Skövde	1 augusti
40 + 44	29/9-3/10 + 27-31/10	Karlstad	8 augusti
42-43	13-24/10 (Internat med regional rekrytering)	Medlefors	22 augusti
44 + 49	27-31/10 + 1-5/12	Stockholm	5 september
45 + 48	3-7/11 + 24-28/11	Sundsvall	12 september
45 + 48	3-7/11 + 24-28/11	Viskadalen	12 september
46 + 49	10-14/11 + 1-5/12	Malmö	19 september

Arbetsplatsen

➤ Kvalificerad förhandlingsteknik

Alla förhandlare behöver ständigt utveckla sina färdigheter. På den här kursen tränar vi framför allt argumentationsanalys och ”svåra samtal”. Tillsammans med andra förhandlare ges möjlighet att reflektera och få nya impulser. Observera att kursen inte handlar om formella regler eller arbetsrätt det vill säga; lagar och avtal.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper. Det egna förbundets förhandlingsutbildning.

Målgrupp: Förhandlare

Kurskostnad: 6 550 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
8	19–22 februari	Brunnsvik	4 januari
14	1–4 april	Brunnsvik	15 februari
20	13–16 maj	Brunnsvik	28 mars
41	7–10 oktober	Brunnsvik	22 augusti

> Arbetsrätt grund

Du som har förhandlingsuppdrag eller är på väg in i en sådan roll – har du koll på vilka anställningar medlemmarna har på arbetsplatsen och vad som gäller? Vet du hur du gör om en medlem fått felaktigt utbetald lön eller upplever sig diskriminerad på grund av kön? Vad kan du göra om din arbetsgivare bortser från ett påtalat arbetsmiljöproblem? Vet du hur du använder avtalet och arbetsrättslagstiftningen i dessa och andra arbetsrättsliga frågor?

På den här utbildningen lär du dig mer om varför den svenska arbetsrätten kom till, hur den är uppbyggd och hur den förhåller sig till EG-rätten. Utbildningen hjälper dig finna stöd för att lösa problem på din arbetsplats med hjälp av det egna avtalet och arbetsrätten.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: I första hand förtroendevalda med förhandlingsrätt, men även andra förtroendevalda kan komma ifråga.

Kurskostnad: 4 085 kronor för internat och 1 400 kronor för externat

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
4	20–25 januari	Runö	7 december -07
15	6–11 april	Runö	22 februari
34	17–22 augusti	Runö	27 juni
Kursen genomförs också som externat med regional rekrytering			
38	15–19 september	Katrineholm	1 augusti
47	17–21 november	Malmö	3 oktober

➤ Arbetsrätt, påbyggnad 1

Är du förtroendevald med förhandlingsansvar – som vill fördjupa dina arbetsrättsliga kunskaper och förmåga att använda avtalet? Arbetsrätt påbyggnad 1 ger dig chansen att ta ett steg till med hjälp av LAS, AML, FML, MBL, Jämställdhetslagen och de andra diskrimineringslagarna. Vi lär oss hur man driver en intressefråga med hjälp av lag eller avtalstext. Utbildningen baseras på ett stort rättsfall, som följer kursdeltagarna under hela veckan. Detta varvat med klassiska AD-domar som analyseras och diskuteras i grupparbeten och redovisningar – utgör det huvudsakliga innehållet i utbildningen.

Utbildningen tar även upp utvecklingstendenserna inom lagstiftningsområdet och kollektivavtalets ställning i Europa och arbetsrätten inom EU.

Förkunskaper: Grundläggande förtroendemannautbildning, Insikter och Arbetsrätt grund, eller motsvarande kunskap.

Målgrupp: Förtroendevald med förhandlingsansvar som har genomfört förhandlingar och varit fackligt aktiv ett par år.

Kurskostnad: 7 170 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
8	17–22 februari	Runö	4 januari
19	4–9 maj	Runö	21 mars
45	2–7 november	Runö	19 september

> Arbetsrätt, påbyggnad 2

Är du en förhandlande förtroendevald som varit aktiv i ett par år och börjar känna dig relativt säker i de vanligaste fackliga frågorna? Vill du gå vidare och fördjupa dina kunskaper ytterligare inom arbetsrätten och det egna avtalet?

Vi borrar djupare in i paragraferna, och diskuterar undantag och några fler ovanliga lagar. Innan kursen görs en behovsinventering och innehållet skraddarsys efter dina behov av fördjupning och utifrån gruppens förbundssammansättning. I utbildningens inledning inventerar vi även dina konkreta frågor och problem, som sedan besvaras av läraren och en medverkande arbetsrättsjurist någon av de sista kursdagarna.

Utbildningen ger dig också en bättre grund att stå på för att kunna vara ”proaktiv” och drivande i det fackliga arbetet. Du får prova på att förändra lagtext eller avtalstext för att flytta fram positionerna och utveckla arbetsrätten och avtalet.

Vi behandlar även de omvärldsfaktorer som påverkar utvecklingen inom arbetsrättsområdet. Till exempel utvecklingen inom EG-rätten, men också förslag från Svenskt Näringsliv och de olika politiska partierna

Förkunskaper: Grundläggande förtroendemannautbildning, Insikter, Arbetsrätt grund, Arbetsrätt påbyggnad 1 samt ett par års förhandlingsvana.

Målgrupp: Förtroendevald med förhandlingsrätt, som förhandlat ett par år.

Kurskostnad: 7 170 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
22	25–30 maj	Runö	11 april
39	21–26 september	Runö	8 augusti

➤ Processutbildning Arbetsrätt

Bor du i närheten av Göteborg? Är du en förtroendevald med viss förhandlingsvana, som har behov av, att under loppet av några månader, gå Kunskapssystemets alla tre steg inom arbetsrätt? Kanske har familjesituationen satt käppar i hjulet för dig eller så har det bara inte blivit av att gå någon arbetsrättsutbildning.

Nu har du chansen att gå samtliga arbetsrättsmoduler; Arbetsrätt grund, Arbetsrätt påbyggnad 1 och Arbetsrätt påbyggnad 2, tillsammans med samma kurskompisar under 2008. Utbildningen består av sammanlagt 15 utbildningsdagar utspridda på fyra utbildningstillfällen. De genomförs under perioden augusti till december.

Under mellanperioderna bedrivs visst hemarbete. Där kommer du att få prova på att föra dina arbetsrättskunskaper vidare till andra. Under hela utbildningens gång, kommer ett eget arbete att pågå som utmynnar i en genomförd lönekartläggning eller något annat praktiskt arbete, som du kommer överens med din lärare om.

Förkunskaper: Grundläggande arbetsrättskunskaper, förhandlingsvana

Målgrupp: Valda förhandlare med vana av förhandlingar. Gärna med speciella behov av en snabbt genomförd utbildning. Man ska ha behov av "Arbetsrätt grund" men med start på en något högre nivå än veckokursen.

Kurskostnad: 6 820/7 070 kronor
(det högre priset gäller för de förbund som inte ingår i LOs IT-skolas ägargrupp)

Vecka	Datum	Kursplats	Sista ansökningsdag till LO
Kursen genomförs som externat med regional rekrytering			
34 +	18–22 augusti +	Göteborg	27 juni
40 +	30 sept–2 okt +		
46 +	11–13 november +		
51	16–18 december		

> Företagsekonomi

Som fackligt förtroendevald finns det många tillfällen som ställer krav på att förstå företagets ekonomi. Det kanske mest självklara är om du är facklig bolagsstyrelseledamot, men det finns många andra tillfällen också. Det kan vara vid en månatlig MBL-träff, ett möte om en nyinvestering, en förhandling om en omorganisation eller en budgetgenomgång. En grundläggande kunskap om företagsekonomi underlättar för att dels kunna tolka ekonomisk information men också att kunna ställa frågor och komma med förslag.

Kursen Företagsekonomi har ett fackligt idéperspektiv och tar upp de grundläggande frågorna och begreppen från budget till bokslut. Den behandlar investeringar och avkastning, områden där klubben eller sektionen kan komma att vara en förhandlingsmotpart eller medverka i en samrådsgrupp. Den berör även det som kan påverka företaget utifrån, exempelvis marknaden. Några fackliga intresseområden som utbildningen tar upp är sambanden mellan god företagsekonomi, personalpolitik och ett bra och utvecklande arbete.

Utbildningen ska öka dina möjligheter att förstå och använda den information du får om företagets ekonomi och mer självständigt använda det i det fackliga arbetet.

Den ska underlätta arbetet med fackliga handlingsplaner och för att långsiktigt kunna arbeta med framtidsfrågorna.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: Fackligt förtroendevalda samt bolagsstyrelseledamöter som tänker gå utbildningsstegen "Fackligt arbete i företagets styrelser" och som behöver grundläggande kunskaper i företagsekonomi.

Kurskostnad: 4 085 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
7	10–15 februari	Runö	28 december -07

> Det svåra samtalet

Förhandlingar kan också ge negativa konsekvenser för medlemmarna, där den förtroendevaldes roll blir att så långt möjligt mildra konsekvenserna för medlemmen. Att tvingas inse att det inte går att förhindra att det inträffar. Uppsägningar och nedläggningar är ett sådant exempel.

Den förtroendevalde behöver hjälp att se sin roll och hitta stöd eller andra medel för att kunna gå vidare utan att själv gå under. Det finns en risk att allt för mycket bära med sig problemen så att det blir svårt att fungera i rollen som förtroendevald.

Kursen ger en inblick i förhållningssätt, stöd och verktyg, som kan hjälpa den enskilde förtroendevalde att förbättra sin förmåga att kunna ta det svåra samtalet.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: Förtroendevalda, i första hand med förhandlingsrätt

Kurskostnad: 6 550 kronor

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
25	15–18 juni	Runö	2 maj
51	15–18 december	Runö	3 oktober

> MBL och arbetsmiljö i förhandlingsarbetet

Den här är kursen om hur du använder arbetsmiljölagen i förhandlingsarbetet. Kursen visar metoder för att långsiktigt, målinriktat och offensivt arbeta med arbetsmiljön, integrerat med övriga fackliga frågor.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: Kursen riktar sig i första hand till förhandlare och MBL-mottagare, ordförande, förhandlingsansvariga och bolagsstyrelserepresentanter

Kurskostnad: 6 550 kronor

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
8	18–21 februari	Runö	4 januari
36	1–4 september	Runö	27 juni

➤ Vidareutbildning för skyddsombud

Kursen ger kunskap om målinriktat arbetsmiljöarbete och ger förståelse för rollen som skyddsombud. Du får veta vilket utrymme, vilka rättigheter och möjligheter du har som skyddsombud att arbeta aktivt med arbetsmiljöfrågorna på arbetsplatsen.

Arbetsmiljölagen och systematiskt arbetsmiljöarbete är de "verktyg" som finns. Hur de kan användas för planerat och strategiskt arbetsmiljöarbete är en del av kursen. Kursen tar särskilt upp din och övriga deltagares branschens arbetsmiljö.

Förkunskaper: Grundläggande arbetsmiljöutbildning samt grundläggande kunskaper i systematiskt arbetsmiljöarbete

Målgrupp: Kursen riktar sig till skyddsombud/ersättare som har grundutbildning (24–40 timmar BAM, BAS eller dylikt) som har fungerat i uppdraget en tid och som upptäckt att det inte bara räcker med faktakunskaper i lagstiftning och arbetsmiljö för att klara uppdraget som facklig förtroendevald.

Kurskostnad: 11 350 kronor för internatkurs och 4 300 kronor för externatkurs

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
11	9–14 mars	Runö	25 januari
17	20–25 april	Runö	7 mars
33	10–15 augusti	Runö	27 juni
39	21–26 september	Runö	8 augusti
46	9–14 november	Runö	26 september
47	16–21 november	Runö	3 okt (end delat från Pappers)
Kursen genomförs också som externat med regional rekrytering			
35	25–29 augusti	Stockholm	27 juni
43	20–24 oktober	Falun	5 september
44	27–31 oktober	Stockholm	12 september

➤ Kurs för regionala skyddsombud

Hur kan det regionala skyddsombudet stödja medlemmarna på de små företagen? Det här är en kurs om det regionala skyddsombudets roll som stöd för medlemmarna i arbetsmiljöfrågor på det lilla företaget, deras rättigheter och skyldigheter. Om att skapa ett kontaktnät mellan medlemmar, lokala skyddsombud, huvudskyddsombud, arbetsgivare och myndigheter.

Förkunskaper: Grundutbildning för skyddsombud (ca 24–40 timmar) som omfattar: rättsregler – systematiskt arbetsmiljöarbete – risker och åtgärder – fysisk arbetsmiljö – psykosocial arbetsmiljö, LOs vidareutbildning för skyddsombud (40 timmar) eller motsvarande samt grundläggande förtroendemannautbildning.

Målgrupp: Regionala skyddsombud

Kurskostnad: 7 650 kronor för internatkurs och 2 760 kronor för externatkurs

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
4	21–24 januari	Runö	7 december -07
42	13–16 oktober	Runö	29 augusti
Kursen genomförs också som externat med regional rekrytering			
24	10–12 juni	Göteborg	25 april

➤ Kurs för huvudskyddsombud

Huvudskyddsombudet ska samordna alla skyddsombuden på arbetsplatsen. Kursen tar upp samarbete, kommunikation, ledarskap och hur du håller dig uppdaterad i aktuella arbetsmiljöfrågor. Kursen tar upp huvudskyddsombudets rättigheter och skyldigheter och olika roller som samordnare som informator gentemot såväl arbetsgivare och myndigheter. Arbetsmiljöfrågorna kan bli en del av det vardagsfackliga arbetet. Det handlar om hur du, tillsammans med övriga styrelsen, arbetar i ett målinriktat arbetsmiljöarbete som ger möjlighet till engagemang och delaktighet hos alla på arbetsstället.

Förkunskaper: Grundläggande arbetsmiljökunskaper, grundläggande kunskaper i systematiskt arbetsmiljöarbete samt facklig grundutbildning

Målgrupp: Huvudskyddsombud som varit verksamma 1–2 år

Kurskostnad: 11 350 kronor för internatkurs och 4 300 för externatkurs

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
10	2–7 mars	Runö	18 januari
15	6–11 april	Runö	22 februari
37	7–12 september	Runö	25 juli
50	7–12 december	Runö	24 oktober
Kursen genomförs också som externat med regional rekrytering			
48	24–28 november	Skellefteå	10 oktober

> Stress

Det går att förhindra stressrelaterad ohälsa på arbetsplatsen. En god arbetsorganisation och ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete kan påverka och förebygga växande psykiska och sociala arbetsmiljöproblem. Kursen visar hur vi i fackföreningen kan arbeta förebyggande så att risken minskar för att medlemmarna ska bli arbetsskadade, långtidssjukskrivna och förtidspensionerade.

Förkunskaper: Grundläggande arbetsmiljöutbildning, Grundläggande förtroendemannautbildning, Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: Skyddsombud, Huvudskyddsombud, Skyddskommittéledamöter, Ledamöter i samverkanskommittéer

Kurskostnad: 7 650 kronor

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
21	18–21 maj	Runö	4 april
45	3–6 november	Runö	19 september

➤ Konflikter, Mobbing, Kränkande särbehandling

Hur upptäcks och hanteras en konflikt på arbetsplatsen? Går det att identifiera problemens kärna? Kursen tar upp diskriminering, mobbing och kränkande särbehandling. Det handlar om att aktivt arbeta med det systematiska arbetsmiljöarbetet för att förebygga och hindra konflikter. Kursen visar också hur man samarbetar med myndigheter, resurspersoner och föreningar och vidare för att hjälpa människor. Kursen visar vad lagar och föreskrifter om den psykosociala arbetsmiljön säger och hur de kan användas för att aktivt bearbeta konflikter, diskriminering och kränkande särbehandling.

Förkunskaper: Grundläggande arbetsmiljöutbildning, Grundläggande förtroendemannautbildning, Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: Skyddsombud

Kurskostnad: 7 650 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
2	8–11 januari	Runö	23 november -07
8	18–21 februari	Runö	4 januari
33	12–15 augusti	Runö	27 juni
43	20–23 oktober	Runö	5 september
51	15–18 december	Runö	31 oktober

➤ Arbetsanpassning och rehabilitering

Tyvärr fungerar många arbetsplatser som sorteringsmaskiner av människor. De som av olika skäl inte har hundra procents arbetsförmåga sorteras bort. Det är ett fruktansvärt slöseri som pågår. Det går att få en annan ordning. Så att alla kan få bidra efter förmåga. Den som är långtidssjukskriven ska få rehabilitering och arbetsplatserna måste anpassas efter de anställda. Alltför många av LO-förbundens medlemmar kan inte, får inte, arbeta fram till normal pensionsålder. Inom facket vill vi vara med och stoppa detta slöseri.

Utbildningen tar upp hur vi, tillsammans med övriga berörda företrädare i avdelning, klubb eller sektion, kan utveckla ett arbetssätt för att få medlemmar kvar i arbete.

Förkunskaper: Skyddsombud: BAM eller annan grundläggande arbetsmiljöutbildning. Övriga uppdrag ska ha grundläggande förtroendemannautbildning.

Målgrupp: Fackliga företrädare som är involverade i arbetsanpassning och rehabiliteringsprocesser. Teamrekrytering bör gärna ske (bestående av förhandlare, skyddsombud, försäkringsansvarig)

Kurskostnad: 7 650 kronor

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
15	7–10 april	Runö	22 februari
19	5–8 maj	Runö	21 mars
40	29 sept–2 oktober	Runö	15 augusti
50	8–11 december	Runö	24 oktober

➤ Arbetsmiljö ur ett helhetsperspektiv

Vad kan du som facklig förtroendevald göra när en arbetskamrat känner sig så hotad både fysiskt eller psykiskt att han inte vågar gå till jobbet? Hur reagerar arbetskamraterna om två personer på en arbetsplats är osams. Vems är problemet – fackets, arbetsgivaren eller den enskildes?

Denna utbildning är en längre processutbildning där många av de frågor som ryms inom begreppen psykosocial och fysisk arbetsmiljö tas upp. Deltagarna träffas vid tre olika tredagarsseminarier. Övrig utbildningstid ägnas åt distansstudier, mestadels med hjälp av IT-stöd. Det ingår också en hel del hemarbetsuppgifter där du tar reda på hur det ser ut på din arbetsplats. Exempel på saker som studeras är; arbetsskador, sjukskrivningar, handlingsplaner vid hotfulla situationer, rutiner vid konfliktsituationer. Du får lära dig hur du som facklig förtroendevald kan bistå dina kamrater och vilka verktyg som finns.

Förkunskaper: Grundläggande arbetsmiljökunskaper, Facklig grundutbildning, Insikter eller motsvarande kunskaper. Grundläggande datorkunskaper.

Målgrupp: Skyddsombud, Huvudskyddsombud, Skyddskommittéledamot, Fackligt förtroendevalda

Kurskostnad: 23 050/23 550 kronor
(det högre priset gäller för de förbund som inte ingår i LOs IT-skolas ägargrupp)

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
36 +	1–4 september +	Runö	27 juni
42 +	13–16 oktober +		
49	1–4 december		

> Bättre jobb

Alla borde ha rätten att ha ett arbete och alla borde ha ett bra arbete. Ett arbete där risken att bli sjuk är liten och där var och en kan se fram emot ett långt, hållbart arbetsliv.

Arbetsplatsen är en viktig del i vår vardag och ibland avgörande för vår livssituation och vår hälsa. Det påverkas av många sammanfogade delar. Det kan vara arbetsorganisationen, ledarskapet, ekonomiska förutsättningar, förändringar i vår omvärld eller politiska beslut.

Kursen "Bättre jobb" ska leda ett steg ytterligare i kunskapsutvecklingen. Fokuset ligger på att kunna skapa och driva förändringsprocesser där alla anställda är engagerade för ett bättre arbetsliv. Den ska ge insikt i hur arbetsorganisation och arbetsmiljö hänger ihop med arbetsrelaterade sjukdomar och hur de kan förebyggas.

Utbildningen ska visa på lagar och regelverk som finns i arbetsrätten som en möjlighet i det fackliga arbetet för bättre jobb. Men den tar också upp socialförsäkringen, rehabiliteringsansvar och kriskunskap för de tillfällen som ibland uppstår både för den enskilde eller en hel verksamhet.

Helhetssyn kräver ett planerat arbete. Därför berör kursen personalekonomiska bokslut och att arbeta med kartläggning och handlingsplaner vad gäller förändringsarbete, jämställdhet och mångfald.

Kursen är en process och består av tre träffar med mellanliggande distansarbetsperioder med datorstöd.

Förkunskaper: Grundläggande arbetsmiljökunskaper, Facklig grundutbildning, Insikter eller motsvarande kunskaper. Grundläggande datorkunskaper.

Målgrupp: Skyddsombud, Huvudskyddsombud, Regionalt skyddsombud, Skyddskommittéledamot, Fackligt förtroendevalda

Kurskostnad: 23 050/23 550 kronor
(det högre priset gäller för de förbund som inte ingår i LOs IT-skolans ägargrupp)

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
37 +	9–12 september +	Runö	25 juli
43 +	20–23 oktober +		
50	8–11 december		

Omvärlden

> Att informera och agitera

Tvekar du ibland att ge dig in i diskussioner om knepiga frågor med arbetskamrater? Med den här kursens praktiska talövningar vinner du en ökad självkänsla i att prata i fackliga sammanhang och du lär dig att ta fram och formulera intressant muntlig information.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: Fackligt förtroendevalda

Kurskostnad: 4 085 kronor för internatkurs och 1 400 kronor för externatkurs

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
7	10–15 februari	Brunnsvik	28 december -07
17	20–25 april	Brunnsvik	7 mars
Kursen genomförs också som externat med regional rekrytering			
14	31 mars–4 april	Stockholm	15 februari
24	9–13 juni	Umeå	25 april
39	22–26 september	Stockholm	8 augusti
45	3–7 november	Västerås	19 september

> Retorik

Hur får man fram det man verkligen vill säga? Vill du utveckla din förmåga att debattera? Kursen handlar om att tala inför grupp. Genom talövningar och analyser av både tal och text utvecklas du att bli en bättre talare. Kursen utgår ifrån den urgamla konsten att tala, retoriken, dess principer och teorier.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper

Målgrupp: Fackligt förtroendevalda och anställda med viss vana att informera och uttrycka sig inför en grupp

Kurskostnad: 6 550 kronor för internatkurs och 1 400 kronor för externatkurs

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
11	11–14 mars	Brunnsvik	25 januari
Kursen genomförs också som externat med regional rekrytering			
21	21–23 maj	Malmö	4 april
34	20–22 augusti	Skövde	27 juni

➤ Opinionsbildning – en processutbildning

När vi slår upp tidningen, sätter på radion eller tittar på nyheterna på morgonen får vi en daglig dos av hur verkligheten ser ut. En verklighet som beskrivs av journalister, politiker eller personer som företräder olika intressen. Det finns en demokratisk, om än inte alltid rättvis, arena för att ge oss bilder av hur problemen ser ut. När det gäller arbetslivet finns få bilder av vardagen upplevd av människor som finns mitt i den.

Att ha ett fackligt initiativ i verklighetsbeskrivningen är ett av nutidens viktigaste verktyg för att påverka samtiden och människorna som lever i den.

Förtroendevalda ställs inför uppgifter att informera både medlemmar och dem vi vill ska bli våra medlemmar. Vi behöver svara på frågor från media eller ge vår syn på uppkomna situationer eller helt enkelt vilja påverka och stå för våra värderingar.

Kursen "Opinionsbildning" är en möjlighet att i en längre process sätta sig in i opinionsbildningens olika delar. Den tar upp grundläggande informationsmetodik för att nå fram och bli förstörd. Den behandlar nyhetsvärdering och hur man tar initiativ till kontakter med media. Den berör hur man gör när media tar kontakt med facket. Utbildningen omfattar eget skrivande för att informera eller påverka. I processen ingår även träning i att tala inför grupp, argumentera och agitera, samt ett mellanliggande arbete på distans, med hjälp av datorstöd.

Förkunskaper: Insikter eller motsvarande kunskaper. Grundläggande datakunskaper.

Målgrupp: Fackligt förtroendevalda med informationsuppgifter, Förtroendevalda vid större arbetsplatser. Anställda på förbundsavdelningar, LO-distrikt eller LO fack.

Kurskostnad: 8 080/8 330 kronor
(det högre priset gäller för de förbund som inte ingår i LOs IT-skolas ägargrupp)

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
Kursen genomförs som externat med regional rekrytering			
24 +	11–13 juni +	Stockholm	25 april
36 +	3–5 september +		
41	8–10 oktober		

➤ Facklig politik i praktiken – ur ett lokalt perspektiv

Hur kan du som fackligt förtroendevald vara med och påverka samhällsutvecklingen i din egen verklighet? Hur fungerar politiken nära dig – där du bor, i din kommun, på ditt jobb, i arbetslivet och ditt arbetsmarknadsområde? Hur kan du vara med och förändra och förbättra politiken – från det lokala planet till det globala?

LO har fem övergripande visioner – ”goda och utvecklande arbeten”, ”arbete för alla en rättighet och ett ansvar”, ”ökade och rättvisa löner”, ”generell och solidarisk välfärd”, samt ”jämlig och jämställd fördelning”. Den här utbildningen borrar djupare i dessa visioner och klargör vad de rent praktiskt kan innebära för dig som facklig förtroendevald.

Utbildningen ger dig konkret sakpolitisk kunskap och hjälper dig också att göra politiska analyser. Efter utbildningen ska du även ha fått en inblick i vad du och din fackförening kan göra i praktisk facklig politik när du kommer hem. Hur du går tillväga för att utveckla den egna verksamheten och vilka vägar och verktyg man kan använda sig av för att genomföra sina visioner och idéer i konkret politik.

Målgrupp: Fackligt förtroendevalda och anställda inom förbunden.

Förkunskaper: Insikter.

Kurskostnad: 10 250 kronor

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
40	28 sept–3 okt	Runö	15 augusti

Bolagsstyrelseutbildningar

➤ Fackligt arbete i företagets styrelse

Fackligt arbete i företagets styrelse är en fyraveckorsutbildning, för LO-fackliga representanter i företagens styrelser. Kursen består av tre internatveckor och 40 timmars arbete hemma. Huvudinriktningen ligger på uppdraget, rollen, strategi i bolagsstyrelsearbetet etc.

Det är viktigt att våra företrädare i bolagsstyrelserna får en sådan utbildning så att de på ett aktivt, ändamålsenligt och respektingivande sätt förmår delta i styrelsernas arbete. Det kräver naturligtvis en "kunskap/kompetens" med avseende på företagsekonomi, redovisning, lagstiftning etc. Men det kräver därutöver ett genomtänkt och relevant förhållningssätt i den speciella rollen, som bärare av det fackliga intresset i styrelsearbetet, liksom förmågan att förena arbetet i bolagsstyrelsen och arbetet i den fackliga organisationen.

Kursens syfte är att stärka deltagarnas förutsättningar och förbereda styrelserepresentanter för sina uppdrag. Kursen ska ge kunskap om motiven för facklig styrelserepresentation, om styrelserepresentantens roll i den fackliga verksamheten samt om bolagsstyrelsens ansvar, arbetssätt och funktion.

Förkunskaper: Deltagarna bör ha grundläggande kunskap om hur man läser ett bokslut och en budget samt ha genomgått facklig grundkurs (motsvarande) eller haft fackligt uppdrag i minst 2 år.

Målgrupp: LO-förbundens bolagsstyrelserepresentanter i företagens styrelser samt suppleanter till dessa.

Kurskostnad: 34 350 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
17 +	20–25 april +	Runö	7 mars
22 +	25–30 maj +		
35	24–29 augusti		
36 +	31 aug–5 sept +	Runö	27 juni
42 +	12–17 oktober +		
49	30 nov–5 dec		

Medlem och organisation

> Samtalsmetodik – utbildning för handledare

Fackliga företrädare ska kunna samtala med människor i många olika angelägna frågor: medlemskap i facket, facklig-politisk samverkan, välfärdsfrågor, med mera.

Med samtala menas att ta människors funderingar och invändningar på allvar, och kunna fördjupa funderingarna och peka på olika möjliga förklaringar och handlingsalternativ. Genom att utbilda handledare i samtalsmetodik kan dessa i sin tur lära ut metodiken i olika fackliga utbildningar.

Förkunskaper: Grundläggande förtroendemannautbildning, Insikter, Grundläggande handledarutbildning

Målgrupp: Handledare, cirkelledare, kursledare

Kurskostnad: 6 550 kronor

<i>Vecka</i>	<i>Datum</i>	<i>Kursgård</i>	<i>Sista ansökningsdag till LO</i>
35	25–28 augusti	Runö	27 juni

➤ Kurs för ungdomsansvariga i förbundsavdelningarna

Som ungdomsansvarig har du ett särskilt ansvar för de unga som finns på arbetsplatserna i din avdelning. Det kan vara att unga får ett erbjudande om att gå med i facket eller att delta i en facklig utbildning. Skolinformation eller andra fackliga frågor som berör unga finns också med i uppdraget. Du ska inte göra allt själv men har ett ansvar för att planera och organisera verksamheten tillsammans med andra.

I den tvärfackliga ungdomsverksamheten inom LO finns inslag av uppsökier, kampanjer eller andra utåtriktade aktiviteter. Uppgifter som helt enkelt innebär att kunna berätta varför facket finns och varför man ska vara med.

Utbildningen ger dig verktyg för verksamheten och kunskaper om hur du planerar och organiserar det dagliga fackliga arbetet. Den här utbildningen motiverar och inspirerar dig till att vilja få fler att engagera och aktivera sig i facket. Målet är att stärka dig i ditt fackliga uppdrag som ungdomsansvarig.

Förkunskaper: Grundläggande förtroendemannautbildning eller motsvarande kunskaper. Det är extra bra om du även har deltagit i "Framtidspaketet" eller "Insikter".

Målgrupp: Ungdomsansvariga i förbundsavdelningarna

Kurskostnad: 6 550 kronor

Vecka	Datum	Kursgård	Sista ansökningsdag till LO
18	27–30 april	Runö	14 mars
19	5–8 maj	Runö	21 mars

LOs Kunskapssystem

Kurskatalog 2008

I LOs Kunskapssystem finns utbildningar för fackligt förtroendevalda och funktionärer. En del utbildningar är skräddarsydda för dig med särskilda fackliga uppdrag, andra vänder sig till dig med ett allmänt intresse för frågorna.

Exempel på kurser för specifika uppdrag:

- Utbildning för bolagsstyrelserepresentanter
- Vidareutbildning för skyddsombud
- Arbetsrätt
- Kvalificerad förhandlingsteknik

Exempel på kurser för alla med allmänt intresse:

- Insikter – för att hålla idéerna levande
- Att informera och agitera
- Facklig politik i praktiken

Läs mer om LOs Kunskapssystem på www.lo.se/studier eller kontakta din studieorganisatör.

www.lo.se

ISBN 91-566-2415-8